

**ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ
ПОЛІТИКИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ТЕПЛОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА БАЗІ НВДЕ**

О.М. Громова, д.е.н., Т.Д. Маркова

Інститут проблеми ринку та економіко-екологічних
досліджень НАН України, м. Одеса

Відомо, що теплоенергетика, в тому числі на основі нетрадиційних відновлюваних джерел енергії (НВДЕ), є однією із найважливіших складових економічної безпеки країни, тому державі необхідно застосовувати весь комплекс економічних, правових та адміністративних засобів для подолання негативної тенденції до нерационального використання паливно-енергетичних ресурсів підприємствами різних галузей народного господарства, величезних бюджетних витрат на закупівлю імпортованих енергоресурсів, збільшення обсягу антропогенних викидів. Це першочергові завдання, вирішення яких забезпечить сталий розвиток регіонів та країни в цілому.

Слід зазначити, що, правовою основою регулювання діяльності теплозабезпечення в Україні є законодавчі акти як загального направлення так і базові, спеціальні закони. Останні визначають загальні правові, економічні, соціальні та екологічні основи діяльності теплозабезпечення. Серед таких нормативно-правових актів слід відмітити Закони України «Про енергозбереження» (1994р.), «Про альтернативні джерела енергії» (2003р.), «Про теплопостачання» (2005р.), «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» (2005р.), «Про ратифікацію Кіотського протоколу» (2004р.), тощо. Разом з цим економічні механізми вкладені у законодавчі акти держави носить більше декларативний характер, ніж регулюючий та стимулюючий. Такі направлення політики енергозбереження перешкоджають стрімкому розвитку теплонасосної енергетики з урахуванням екстреного вирішення глобальних ресурсно-екологічних проблем. Цьому свідчить державна статистика частки використання відновлюваних та альтернативних джерел енергії у енергобалансі країни (менше 1%) та абсолютна кількість викидів парникових газів у атмосферу, яка має тенденцію до збільшення. В той же час, у європейських країнах спостерігається збільшення ча-

стки енергоспоживання за рахунок використання екологічно чистих нетрадиційних відновлюваних та альтернативних джерел енергії за допомогою теплонасосних установ. Цьому сприяє ціленаправлена політика енергозбереження з різними еколого-економічними та податковими механізмами стимулювання та посиленій контроль за її виконання. В Україні на сьогоднішній день відсутні аналогічні заходи по сприянню використанню низькопотенційної енергії за допомогою теплових насосів.

Аналіз законодавчого процесу в Україні дає можливість стверджувати, що державна політика у сфері теплозабезпечення на основі енергії навколишнього середовища акумульованої за допомогою теплових насосів є дуже слабкою та формальною, що не створює фундамент ефективного розвитку теплонасосної енергетики. Одним із недоліків у законодавчих актах, на наш погляд, у сфері політики енергозбереження на основі НВДЕ полягає в узагальненому визначенні альтернативних джерел, а не в розмежуванні їх видів та конкретних механізмів забезпечення їх розвитку. Одним з основних, найбільш складних завдань економіки України сьогодні є проведення глибоких якісних перетворень у сфері теплозабезпечення з сучасними вимогами вирішення накопичених соціально-економічних та екологічних проблем (тариф на тепло, ціна тони вуглекислого газу, динаміка викидів парникових газів, тощо).

Отже, пріоритетним напрямом теплозабезпечення має бути активна політика енергозбереження на основі розвитку нетрадиційних відновлюваних джерел енергії (НВДЕ) (з усіма її видами) та формування енергоефективної національної економіки з урахуванням екологічних аспектів вирішення антропогенного навантаження на навколишнє середовище. Цьому сприятиме реалізація механізмів еколого-економічного забезпечення ефективності розвитку енерго- та ресурсозберігаючих екологічно безпечних технологій. Особливу увагу необхідно приділити механізмів подолання фінансових бар'єрів стосовно реалізації проектів на основі НВДЕ, що потребує впровадження саме економічного механізму, який включає такі складові, як стимул (фактор мотивацій) енергозбереження, інфраструктура ринку енергоефективних технологій, зокрема теплових насосів різних типів різної потужності, джерела та механізми фінансування енергоефективних проектів на основі НВДЕ.